

Η ιστορία της Καλλονής

Το αρχαίο παρελθόν της Καλλονής ορίζουν δυο πόλεις, η Αρίσβη και η Πύρρα, κόρες του μυθικού βασιλιά Μάκαρα. Μαζί με τη Μυτιλήνη, τη Μήθυμνα, την Άντισσα και την Ερεσό αποτελούν την περίφημη εξάδα του νησιού (που γίνεται «πεντάπολις» μετά τον εξανδραποδισμό της Αρίσβης απ' τη Μήθυμνα).

Η αρχαία Αρίσβη ήταν χτισμένη πάνω στον λόφο του Παλαιόκαστρου, όπου σήμερα σώζονται λείψανα τειχών και μέλη κτισμάτων.

Όσο για την Πύρρα με τον γνωστό απ' την αρχαιότητα κόλπο, τον «Πυρραίων Εύριπτο», αλλά και το τσαμλίκι της, «Πυρραίων Όρος», ήταν χτισμένη 50 μέτρα πάνω απ' τη θάλασσα. Η ακρόπολή της ήταν περιτειχισμένη με τείχος λεσβίας οικοδομής, είχε τρεις πύλες, ναούς, λιμάνι και νεώριο.

Η πόλη λόγω της γεινιάσής της με το Ιερό των Μέσων θα ήταν κέντρο θρησκευτικών λατρειών, όπως της Αφροδίτης, του Διόνυσου και άλλων θεών.

Εξάλλου οι μαρτυρίες μιλάνε για χώρο φιλοξενίας των πολιτικά εξόριστων, όπως ο ποιητής Αρίων (7ος-6ος αι. π. Χ.).

Στα βυζαντινά χρόνια η Καλλονή χτισμένη στον λόφο του Παλαιόκαστρου είναι ένα πλούσιο εμπορικό και πολιτιστικό κέντρο. Α-

κόμη και επί ηγεμονίας των Γατελούζων διατρεί την ακμή της.

Δυστυχώς όμως γύρω στα 1445 ή 1450 θα δεχτεί την καταστροφική επίθεση του εξωμότη Βούλγαρου Μπαλτάογλου. Από τότε η μεσαιωνική πόλη της Καλλονής εξαφανίζεται. Μια μικρή κώμη «Παλιόκαστρο» θα δεχτεί μέρος των διασωθέντων κατοίκων, ενώ οι υπόλοιποι σκορπίζονται σε μικρούς οικισμούς στον κάμπο, με μεγαλύτερο την Αχυρώνα που αργότερα θα πάρει το όνομα της εξαφανισμένης πόλης.

Χτισμένη κοντά στον μητροπολιτικό ναό του Αγίου Ιωάννη, ήταν οικισμός μοναστηριακός που διαλύεται μετά την άλωση. Για την προέλευση του ονόματος «Αχυρώνα» υπάρχουν διάφορες εικασίες, με επικρατέστερη την «Αχερώνη» από τον Αχέροντα ποταμό που τη διασχίζει.

Μετά την άλωση η Αχυρώνα γνωρίζει σημαντική ανάπτυξη χάρη στις πολιτικές και θρησκευτικές ελευθερίες που της παραχωρούνται από τον κατακτητή. Εξάλλου στην Καλλονή δεν κατοίκησαν ποτέ Τούρκοι και τα πρωτοπαλικάρά της ήταν ξακουστά. Το 1530 θα μεταφερθεί εδώ από τον Άγιο Ιγνάτιο η έδρα της Μητρόπολης που ήταν στη Μήθυμνα.

Στα μέσα λοιπόν του 19^{ου} αιώνα η Αχυρώνα είναι έδρα του Δήμου Καλλονής, έδρα καζά και έδρα καδή. Η συνθήκη του Κιουσούκ Καϊναρτζή (1774) αλλά και το Χάτι Χουμαγιούν (1856) ευνόησαν τόσο κοινωνικά όσο

και οικονομικά την Καλλονή, που περιέλαβε στο Δήμο της (εκτός απ' τα χωριά του κάμπου) τα Παράκοιλα, την Αγία Παρασκευή και τη Νάπη.

Η οικονομία της στηρίζεται στη γεωργία και την κτηνοτροφία. Δυο θεομηνίες όμως θα σημαδέψουν τη ζωή της, η παγωνιά του 1850 και ο καταστροφικός σεισμός του 1867. Με την πρώτη καταστρέφονται κυρίως τα ελαιόδεντρα, αλλά και πεθαίνουν τα ζώα. Η Καλλονή κι ο κάμπος της δυστυχούν. Η μόνη διέξοδος είναι η μετανάστευση, τότε ξεκινά το πρώτο κύμα που αυξάνεται μετά τον σεισμό. Ο σεισμός έχει πολλά θύματα, πολλοί άνθρωποι χάνουν τη ζωή τους, και άλλοι μένουν άστεγοι.

Ωστόσο οι Καλλονιάτες ξαναχτίζουν τα σπίτια τους και συνεχίζουν τη ζωή τους. Οι ελιές μπολιάζονται και φυτεύονται καινούργιες, τα αμπέλια καλλιεργούνται ξανά, ενώ ταυτό-

χρονα η οικονομία στρέφεται και στο εμπόριο και τη βιομηχανία.

Δεν θα αργήσει και η απελευθέρωση της Καλλονής, στις 8 Δεκεμβρίου του 1912. Η πόλη θα ξαναπάρει το όνομα της μεσαιωνικής Καλλονής. Αργότερα μετά τη μικρασιατική καταστροφή στο ανθρώπινο δυναμικό του κάμπου θα προστεθούν και οι πρόσφυγες.

Η Καλλονή εξάγει, εκτός απ' το κρασί και το λάδι, κουκιά, ρεβίθια, λαχανικά, πεππονοειδή, αλλά και σουσάμι, βαμβάκι, σιτηρά. Οι αλυκές της παράγουν τόνους αλατιού. Επίσης

στα 1940 π. αρχίζει η καλλιέργεια της πατάτας.

Αλλά και η βιοτεχνία αναπτύσσεται με 6 αλευρόμυλους, 5 βυρσοδεψεία, τους «καμίνοους» Κεραμίου, και βέβαια τα ελαιοτριβεία της, όπου λειτουργούν και τα πρώτα σαπυνοποιεία (του Ράλλη είναι το μεγαλύτερο στο νησί).

Έτσι η αγροτική και εμποροβιοτεχνική οικονομία της Καλλονής οδηγεί στην άνθιση πολλών επαγγελματιών και στην πολιτιστική ανάπτυξη της πόλης.

Από τα διάφορα πολιτιστικά σωματεία που ιδρύθηκαν στις πρώτες δεκαετίες του 20ου αιώνα και μετά συνεχίζουν να υπάρχουν ο Σύλλογος γυναικών «Η Ευποιία» (με ενεργό δράση), η «Λέσχη Αρίσβη» και η «Αδελφότης Αγίας Τριάδος». Σήμερα ο «Ερασιτεχνικός Θεατρικός Όμιλος Καλλονής» (Ε.Θ.Ο.Κ.) αναπτύσσει σημαντική δράση στο θέατρο, τη μουσική, τον χορό και τις εικαστικές τέχνες. Επίσης είναι ονομαστή «Η Σχολή Βυζαντινής Μουσικής» με τη χορωδία της. Αλλά και οι πολιτιστικοί σύλλογοι της Αρίσβης, των Δαφί-

ων, και η «Αλθαία» Κεραμίου διακρίνονται για την προσφορά τους.

Στον χώρο της εκπαίδευσης, η Καλλονή συνεχίζοντας μια μακρόχρονη παράδοση αποτελεί το πιο σημαντικό εκπαιδευτικό κέντρο της βόρειας και δυτικής περιφέρειας της Λέσβου με νηπιαγωγεία, δημοτικά, Γυμνάσιο, Γενικό και Επαγγελματικό Λύκειο, και Τεχνική Επαγγελματική Σχολή.

Τέλος στον αθλητικό τομέα, στις μέρες μας, αισθητή έχει κάνει την παρουσία της η «Αθλητική Ένωση Λεκανοπεδίου Καλλονής» (Α.Ε.Λ.Κ.) με τις νίκες που την οδήγησαν στην Α΄ Εθνική.